

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ІМЕНІ П. Л. ШУПИКА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради

13 листопада 2024 протокол № 9

Голова вченої ради

чл.-кор. НАМНУ України

професор

Олександр ТОЛСТАНОВ

**РОБОЧА ПРОГРАМА
ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«КЛІНІЧНА ТА ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ОТОРИНОЛАРИНГОЛОГІЯ:
СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА НАУКОВІ ПЕРСПЕКТИВИ»
освітньо-наукових програм підготовки докторів філософії**

галузі знань	22 Охорона здоров'я
	(код та назва галузі знань)
спеціальності	222 Медицина, 228 Педіатрія
	(код та назва спеціальності)
рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий)
	(вказати рівень вищої освіти)
форма навчання	Очна (денна, вечірня), заочна
	(зазначити форму навчання)
тривалість навчання	3 кредити, 90 годин
мова навчання	українська

Робоча програма вибіркової навчальної дисципліни «Клінічна та експериментальна оториноларингологія: сучасні виклики та наукові перспективи» для підготовки докторів філософії всіх спеціальностей.

РОЗРОБНИКИ:

Кафедра оториноларингології НУОЗ України імені П. Л. Шупика.

Робоча програма вибіркової навчальної дисципліни «Клінічна та експериментальна оториноларингологія: сучасні виклики та наукові перспективи» схвалена:

- на засіданні кафедри оториноларингології НУОЗ України імені П. Л. Шупика протокол № 8 від «5» жовтня 2024 року
Завідувач кафедри [підпис] д. мед. н., проф. Володимир ШКОРБОТУН
- на засіданні вченої ради Інституту післядипломної освіти протокол № 8 від «5» жовтня 2024 року
Директор Інституту [підпис] д. мед. н., проф. Олена ШАРІКАДЗЕ

ПОГОДЖЕНО

Голова Постійно діючої комісії
вченої ради НУОЗ України імені
П. Л. Шупика з наукової
діяльності та навчально-
методичної роботи з вищої освіти,
протокол № 8 від «10» жовтня
2024 року

Наталія САВИЧУК

1. Опис навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Клінічна та експериментальна оториноларингологія: сучасні виклики та наукові перспективи» є вибірковою компонентою освітньо-наукових програм підготовки докторів філософії.

Загальний опис навчальної дисципліни подано у таблиці 1.

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни за формами навчання		
		очна денна	очна вечірня	заочна
Кількість кредитів - 3 Статус дисципліни <u>вибіркова компонента освітньо-наукової програми</u> Загальна кількість годин - 90 год. Розподіл годин для: (вказати години) - денної форми навчання: аудиторних – 68 самостійної роботи – 22 - вечірньої форми навчання: аудиторних – 44 самостійної роботи – 56 заочної форми навчання: аудиторних – 22 самостійної роботи – 68	Галузь знань	Нормативна		
	Спеціальність <i>Для всіх спеціальностей</i>	Рік підготовки		
		2	2	2
		Семестр		
		4	4	4
		Лекції		
	Освітній ступінь <i>доктор філософії</i>	40	24	14
		Практичні		
		28	20	8
		Семінарські		
		Самостійна робота		
		22	56	68
		Контрольна робота		
		Вид контролю:		
		залік		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни: поглиблення теоретичних знань та удосконалення практичних навиків з оториноларингології в структурі освітньо-наукової програми підвищення кваліфікації здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії на третьому освітньо-науковому рівні.

Завданнями вивчення дисципліни є: удосконалення загальнопрофесійних, спеціалізовано-професійних, дослідницьких, аналітичних компетенцій оториноларингології задля досягнення рівня знань і вмінь відповідно до кваліфікаційних вимог для отримання ступеня доктора філософії (PhD) за спеціальністю Медицина.

Місце навчальної дисципліни в освітній програмі:

Навчальна дисципліна є вибірковою дисципліною підготовки докторів філософії у галузі охорони здоров'я. Вивчення дисципліни «Клінічна та експериментальна

оториноларингологія: сучасні виклики та наукові перспективи» безпосередньо спирається на знання отримані під час вивчення дисциплін: «Етика, біоетика та академічна доброчесність», «Інноваційні наукові проєкти та їх впровадження в охороні здоров'я: курс професійної та практичної підготовки», «Інноваційні наукові проєкти та їх впровадження в охороні здоров'я: курс наукової підготовки».

Робочу програму навчальної дисципліни розроблено відповідно до вимог галузевого стандарту вищої освіти на базі освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії.

3. Програма та тематичний план навчальної дисципліни

Код розділу	Назва розділу	Перелік загальних та фахових компетенцій
1	2	3
01.	МЕТОДИ ОБСТЕЖЕННЯ ХВОРИХ З ПАТОЛОГІЄЮ ЛОРОРГАНІВ	Методи обстеження зовнішнього і середнього вуха. Відеоендоскопія та мікроскопія. Методи дослідження звукового аналізатора. Методи дослідження вестибулярного аналізатора. Методи обстеження носа і параназальних синусів. Основи ендоскопічної діагностичної риноскопії і мікрориноскопії. Методи обстеження глотки. Методи обстеження гортані. Ендоскопічна діагностична ларингоскопія, мікроларингоскопія та стробоскопія. Сучасні променеві методи обстеження ЛОР - органів.
02.	ЗАХВОРЮВАННЯ ВУХА	Запальні захворювання зовнішнього вуха. Дифузний зовнішній отит. Отомікоз. Обмежений зовнішній отит. Перихондрит та хондроперихондрит вушної раковини. Бешиха зовнішнього вуха. Запальні захворювання середнього вуха Гострий тубоотит. Гострий гнійний середній отит. Рецидивуючий середній отит. Латентний середній отит. Отоанtrit, класифікація, діагностика і лікування. Хронічний гнійний середній отит. Класифікація, патоморфологія. Теорії походження холестеатоми. Клінічна картина. Діагностика. Методи консервативного лікування хворих на хронічний гнійний середній отит. Методи хірургічного лікування хворих на хронічний гнійний середній отит. Мастоїдит, клінічні форми. Мастоїдектомія. Методика трепанації соскоподібного відростка. Загальнопорожнинна операція на вусі, показання, техніка її виконання. Методи пластики шкіри зовнішнього слухового проходу і заушного дефекту. Реконструктивні та слухополіпшуючі операції при хронічному гнійному середньому отиті. Застосування фізіотерапевтичних методів при запальних захворюваннях зовнішнього і середнього вуха: фонофорез, електрофорез, УВЧ, тубус-кварц. Отогенні внутрішньочерепні ускладнення: менінгіт, екстрадуральний і субдуральний абсцеси, абсцес великих півкуль мозку і мозочка, синустромбоз і отогенний сепсис. Запальні захворювання внутрішнього вуха. Лабіринтит. Класифікація, клініка, діагностика, лікування. Негнійні хвороби середнього і внутрішнього вуха. Хронічний тубоотит. Секреторний середній отит. Фіброзні форми середнього отиту. Адгезивний середній отит. Ателектатичний середній отит. Отосклероз. Хвороба Мен'єра. Сенсоневральна приглухуватість. Основи сурдології і слухопротезування. Кохлеарна імплантація. Аномалії розвитку зовнішнього, середнього та внутрішнього вуха і принципи їх лікування.

03	ХВОРОБИ НОСА І ПРИНОСОВИХ СИНУСІВ	Запальні захворювання зовнішнього носа. Фурункул носа. Абсцес носа. Гострий риносинусит. Хронічний катаральний і гіпертрофічний риніти. Вазомоторний риніт, нейровегетативна форма. Атрофічний риніт. Озена. Алергічний риніт. Комплексне лікування алергічного риніту. Сучасні підходи до лікування хворих на алергічний і неалергічний риніти. Хронічний синусит. Сучасні погляди на патогенез хронічних синуситів. Класифікація синуситів. Грибкові синусити. Хронічне запалення лобного синусу. Хронічне запалення верхньощелепового синусу. Хронічне запалення гратчастого синусу. Хронічне запалення клиноподібного синусу. Кістозні розтягнення параназальних синусів. Основи функціональної ендоскопічної хірургії порожнини носа і приносових синусів. Орбітальні риногенні ускладнення. Внутрішньочерепні риногенні ускладнення. Деформації зовнішнього носа, методи хірургічного лікування. Викривлення переділочки носа. Септопластика та підслизова резекція переділочки носа. Аномалії розвитку носа і приносових синусів.
04	ЗАХВОРЮВАННЯ ГЛОТКИ	Гострий та хронічний фарингіт. Гострий тонзиліт. Класифікація гострого тонзиліту (ангіни). Ангіна Симановського - Венсана . Ангіни при інфекційних захворюваннях. Дифтерія глотки. Ураження глотки при захворюваннях крові. Хронічний тонзиліт. Класифікація. Консервативне лікування хронічного тонзиліту. Хірургічне лікування хворих на хронічний тонзиліт. Гіпертрофія піднебінних мигдаликів. Показання до тонзилотомії. Гіпертрофія носоглоткового мигдалика. Гострий та хронічний аденоїдити. Мікози ЛОР – органів. Фарингомікоз: клініка, діагностика, лікування. Паратонзиліт, паратонзиллярний абсцес, заглотковий та парафарингіальний абсцеси. Тонзилогенний сепсис. Флегмона ший та медіастеніт, як ускладнення флегмонозних захворювань глотки та ший.
05	ЗАХВОРЮВАННЯ ГОРТАНІ	Гострий ларингіт. Гострий стенозуючий ларинготрахеобронхіт. Дифтерія гортані. Гортанна ангіна, флегмонозний ларингіт, абсцес гортані. Хондроперихондрит гортані. Конікотомія, трахеостомія. Стеноз гортані. Хронічний ларингіт. Функціональні та органічні паралічі і парези гортані. Фізіотерапевтичні методи лікування при захворюваннях гортані.
06	СПЕЦИФІЧНІ ЗАХВОРЮВАННЯ ЛОР-ОРГАНІВ (ІНФЕКЦІЙНІ ГРАНУЛЬОМИ)	Туберкульоз верхніх дихальних шляхів і вуха. Вовчак верхніх дихальних шляхів. Склерома верхніх дихальних шляхів. Сифіліс носа, глотки, гортані. Ураження верхніх дихальних шляхів при гранульоматозі Вегенера.
07	ПУХЛИНИ ЛОР-ОРГАНІВ	Вроджені кісти і нориці ший. Передракові стани ЛОР-органів. Доброякісні пухлини вуха: епітеліома, ангіома, хеMODEKтoма та інші. Доброякісні пухлини носа та приносових пазух: кровоточивий поліп носової переділочки, папілома, остеома приносових пазух та ін. Доброякісні пухлини глотки: папілома, юнацька ангіофіброма основи черепа та ін. Доброякісні пухлини гортані: папілома, фіброма. Злоякісні пухлини вуха: плоскоклітинний рак, саркома. Злоякісні пухлини носа і приносових синусів. Злоякісні пухлини глотки. Злоякісні пухлини гортані.
08	ОСНОВИ ПЛАСТИЧНОЇ ТА ВІДНОВНОЇ ХІРУРГІЇ	Основи пластичної та відновної хірургії при аномаліях розвитку і набутих дефектах зовнішнього і середнього вуха. Ринопластики при вроджених та набутих дефектах і деформаціях носа. Пластична та відновна хірургія глотки і гортані. Сучасні технології абляції тканин в хірургії ЛОР-органів

09	ОСНОВИ АУДИОЛОГІЇ, СУРДОЛОГІЇ ТА ОТОНЕВРОЛОГІЇ. ФОНІАТРІЯ	Суб'єктивні методи дослідження слухової функції. Камертональні дослідження. Психоакустичні методи дослідження слухової функції. Суб'єктивна аудіометрія. Тональна порогова аудіометрія. Мовна аудіометрія. Надпорогова тональна аудіометрія. Адаптаційна аудіометрія. Шумова аудіометрія. Методика Штенгера. Об'єктивні методи дослідження слуху. Імпедансометрія. Фізичні і фізіологічні основи імпедансометрії. Динамічна тимпанометрія. Акустична рефлексометрія. Слухові викликані потенціали (СВП). Отоакустична емісія. Ігрова аудіометрія. Реабілітації слуху за допомогою слухових апаратів. Кохлеарна імплантація. Отоневрологія. Методи дослідження голосового апарату. Захворювання голосового апарату. Хвороби інших органів і систем, які впливають на голосову функцію. Методи лікування пацієнтів з розладами голосу.
-----------	--	---

4. Структура навчальної дисципліни

Очна денна форма навчання

Код розділу	Назва розділу	Кількість кредитів	Загальний обсяг	Кількість годин				
				аудиторних				Самостійна робота
				Всього	Лекції	Семінари	Практичні	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	МЕТОДИ ОБСТЕЖЕННЯ ХВОРИХ З ПАТОЛОГІЄЮ ЛОРОРГАНІВ			6	4		2	2
2	ЗАХВОРЮВАННЯ ВУХА			8	6		2	2
3	ХВОРОБИ НОСА І ПРИНОСОВИХ СИНУСІВ			10	8		4	4
4	ЗАХВОРЮВАННЯ ГЛОТКИ			10	8		2	2
5	ЗАХВОРЮВАННЯ ГОРТАНІ			6	4		2	2
6	СПЕЦИФІЧНІ ЗАХВОРЮВАННЯ ЛОР-ОРГАНІВ (ІНФЕКЦІЙНІ ГРАНУЛЬОМИ)			10	8		4	4
7	ПУХЛИНИ ЛОР-ОРГАНІВ			6	4		2	2
8	ОСНОВИ ПЛАСТИЧНОЇ ТА ВІДНОВНОЇ ХІРУРГІЇ			6	4		2	2
9	ОСНОВИ АУДИОЛОГІЇ, СУРДОЛОГІЇ ТА ОТОНЕВРОЛОГІЇ. ФОНІАТРІЯ			6	4		2	2
РАЗОМ:		3	90	68	44		22	22

Очна вечірня форма навчання

Код розділу	Назва розділу	Кількість кредитів	Загальний обсяг	Кількість годин				
				аудиторних				Самостійна робота
				Всього	Лекції	Семінари	Практичні	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	МЕТОДИ ОБСТЕЖЕННЯ ХВОРИХ З ПАТОЛОГІЄЮ ЛОРОРГАНІВ			4	2		2	4
2	ЗАХВОРЮВАННЯ ВУХА			4	2		2	4
3	ХВОРОБИ НОСА І ПРИНОСОВИХ СИНУСІВ			6	4		2	6
4	ЗАХВОРЮВАННЯ ГЛОТКИ			6	4		2	6
5	ЗАХВОРЮВАННЯ ГОРТАНІ			6	4		2	6
6	СПЕЦИФІЧНІ ЗАХВОРЮВАННЯ ЛОР-ОРГАНІВ (ІНФЕКЦІЙНІ ГРАНУЛЬОМИ)			6	4		2	6
7	ПУХЛИНИ ЛОР-ОРГАНІВ			4	2		2	6
8	ОСНОВИ ПЛАСТИЧНОЇ ТА ВІДНОВНОЇ ХІРУРГІЇ			4	2		2	4
9	ОСНОВИ АУДИОЛОГІЇ, СУРДОЛОГІЇ ТА ОТОНЕВРОЛОГІЇ. ФОНІАТРІЯ			4	2		2	4
РАЗОМ:		3	90	44	26		18	46

Заочна форма навчання

Код розділу	Назва розділу	Кількість кредитів	Загальний обсяг	Кількість годин				
				аудиторних				Самостійна робота
				Всього	Лекції	Семінари	Практичні	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	МЕТОДИ ОБСТЕЖЕННЯ ХВОРИХ З ПАТОЛОГІЄЮ ЛОРОРГАНІВ			2	1			8
2	ЗАХВОРЮВАННЯ ВУХА			2	1			8
3	ХВОРОБИ НОСА І ПРИНОСОВИХ СИНУСІВ			4	2		2	8
4	ЗАХВОРЮВАННЯ ГЛОТКИ			2	2		2	8
5	ЗАХВОРЮВАННЯ ГОРТАНІ			2	2			8
6	СПЕЦИФІЧНІ ЗАХВОРЮВАННЯ ЛОР-ОРГАНІВ (ІНФЕКЦІЙНІ ГРАНУЛЬОМИ)			4	2		2	8
7	ПУХЛИНИ ЛОР-ОРГАНІВ			2	2			8
8	ОСНОВИ ПЛАСТИЧНОЇ ТА ВІДНОВНОЇ ХІРУРГІЇ			2	2			6
9	ОСНОВИ АУДИОЛОГІЇ, СУРДОЛОГІЇ ТА ОТОНЕВРОЛОГІЇ. ФОНІАТРІЯ			2	2			6
РАЗОМ:		3	90	22	16		6	68

5. Кваліфікаційна характеристика здобувача вищої освіти

Відповідно до вимог освітньо-наукової програми очікується, що в результаті успішного навчання за програмою, поряд із іншими професійними навиками, здобувач ступеня доктора філософії повинен володіти наступними компетентностями:

№	Назва	Знання	Уміння
1.	Мати концептуальні та методологічні знання зі медицини та на межі предметних областей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з відповідного напрямку, отримання нових знань та/або здійснення інновацій	+	+
2.	Глибоко розуміти загальні принципи та методи наук про здоров'я людини, основні тенденції їх розвитку, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних наукових розвідках у сфері медицини та у викладацькій практиці	+	+
3.	Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, експериментальних досліджень, статистичного аналізу даних, наявні літературні дані	+	+
4.	Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу медико-біологічної інформації, зокрема, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та/або складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи	+	+
5.	Розробляти та реалізовувати наукові та/або інноваційні проекти медичної направленості, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі проблеми у сфері медицини	+	+
6.	Організовувати і здійснювати освітній процес у сфері медицини, його наукове, навчально-методичне та нормативне забезпечення, розробляти і застосовувати інноваційні технології навчання, розробляти і викладати спеціальні навчальні дисципліни у закладах вищої освіти	+	+
7.	Розробляти та досліджувати моделі процесів і систем, ефективно використовувати їх для отримання нових знань та/або створення інноваційних продуктів у сфері медицини та у дотичних міждисциплінарних напрямках	+	+

6. Самостійна робота

Навчально-методичні матеріали самостійної роботи аспірантів враховують специфіку навчальної дисципліни «Клінічна та експериментальна оториноларингологія: сучасні виклики та наукові перспективи».

Рекомендації до самостійного вивчення навчального матеріалу включають вказівки щодо терміну та обсягу засвоєння матеріалу із зазначенням навчальних і наукових видань, що використовуються з цією метою, а також питання для самоконтролю, тести, контрольні завдання, вимоги і приклади оформлення самостійної письмової (дисертаційної) роботи, критерії оцінювання.

Завдання для самостійної роботи

Код розділу	Назва розділу	Кількість годин		
		денна	вечірня	заочна
1	2	2	4	5
1	МЕТОДИ ОБСТЕЖЕННЯ ХВОРИХ З ПАТОЛОГІЄЮ ЛОРОРГАНІВ <i>Завдання:</i> Сучасні методи візуалізації в оториноларингології: можливості, обмеження, алгоритми вибору. Ендоскопічні методи: техніка, показання, інтерпретація результатів. Функціональна діагностика ЛОР-органів: риноманометрія, стробоскопія, імпедансометрія. Алгоритм клінічного обстеження пацієнта з ЛОР-патологією: міжнародні стандарти та українські протоколи. Роль лабораторної діагностики у виявленні інфекційних та автоімунних уражень ЛОР-органів	2	4	8
2	ЗАХВОРЮВАННЯ ВУХА <i>Завдання:</i> Патогенез та класифікація середнього отиту: сучасні підходи до діагностики. Хронічний середній отит: хірургічні та консервативні методи лікування. Отосклероз: сучасні концепції етіології та методи корекції слуху. Ускладнення отитів: внутрішньочерепні та позачерепні форми, алгоритми. Мікрохірургія вуха: принципи, показання, технічні аспекти	4	4	8
3	ХВОРОБИ НОСА І ПРИНОСОВИХ СИНУСІВ <i>Завдання:</i> Риносинусит: класифікація, діагностичні критерії, міжнародні рекомендації (EPOS). Поліпозний риносинусит: патогенез, біологічна терапія, хірургічні підходи. Деформації перегородки носа: клінічне значення та методи корекції. Ендоскопічна хірургія приносових синусів: техніка, ризики, анатомічні орієнтири. Ринологічні аспекти алергічних захворювань	2	6	8
4	ЗАХВОРЮВАННЯ ГЛОТКИ <i>Завдання:</i> Гострі та хронічні тонзиліти: сучасні підходи до діагностики та лікування. Паратонзиллярні та заглоткові абсцеси: клініка, диференційна діагностика, тактика. Дисфагія: причини, методи обстеження, мультидисциплінарний підхід. Роль мікробіому глотки у формуванні хронічної патології. Хірургічні методи лікування патології глотки: показання та результати	2	6	10
5	ЗАХВОРЮВАННЯ ГОРТАНІ <i>Завдання:</i> Дисфонії: класифікація, методи діагностики, сучасні підходи до лікування. Ларингіт: гострі, хронічні та специфічні форми. Стенози гортані: етіологія, діагностика, реконструктивні методи. Ендоскопічні втручання на гортані: техніка та показання. Порушення рухливості голосових складок: нейрогенна та механічна природа	4	6	
6	СПЕЦИФІЧНІ ЗАХВОРЮВАННЯ ЛОР-ОРГАНІВ (ІНФЕКЦІЙНІ ГРАНУЛЬОМИ) <i>Завдання:</i> Туберкульоз ЛОР-органів: клінічні прояви, діагностика, лікування. Сифілітичні ураження ЛОР-органів: сучасні підходи до виявлення. Гранулематоз з поліангіїтом: ЛОР-маніфестації та алгоритм діагностики. Саркоїдоз ЛОР-органів: клінічні особливості та диференційна діагностика. Мікози ЛОР-органів: етіологія, діагностика, терапевтичні стратегії	2	6	10

7	ПУХЛИНИ ЛОР-ОРГАНІВ <i>Завдання:</i> Доброякісні пухлини ЛОР-органів: клініка, діагностика, тактика. Злоякісні пухлини: TNM-класифікація, сучасні методи лікування. Роль мультидисциплінарної команди у веденні онкопациєнтів. Сучасні методи реконструкції після онкохірургії. Скринінг та рання діагностика пухлин ЛОР-органів	2	6	8
8	ОСНОВИ ПЛАСТИЧНОЇ ТА ВІДНОВНОЇ ХІРУРГІЇ <i>Завдання:</i> Принципи реконструктивної хірургії ЛОР-органів. Пластика перегородки носа: функціональні та естетичні аспекти. Реконструкція дефектів після онкохірургії: методи та матеріали. Використання клаптів у ЛОР-хірургії: локальні та вільні трансплантати. Сучасні технології (3D-друк, біоматеріали) у відновній хірургії	2	4	8
9	ОСНОВИ АУДІОЛОГІЇ, СУРДОЛОГІЇ ТА ОТОНЕВРОЛОГІЇ. ФОНІАТРІЯ <i>Завдання:</i> Методи оцінки слуху: аудіометрія, імпедансометрія, отоакустична емісія. Сучасні слухові апарати та кохлеарні імпланти: принципи роботи, показання. Вестибулярні розлади: діагностика, інструментальні методи, реабілітація. Фоніатрія: діагностика та лікування професійних голосових розладів. Нейросенсорна приглухуватість: етіологія, діагностика, сучасні підходи до терапії	2	4	8
РАЗОМ:		22	46	68

7. Перелік тем рефератів

1. Сучасні ендоскопічні технології в діагностиці ЛОР-патології: можливості та обмеження.
2. Роль променевої діагностики (КТ, МРТ) у виявленні захворювань ЛОР-органів.
3. Функціональні методи дослідження носового дихання: риноманометрія, риноскопія, ринофлоуметрія.
4. Лабораторні методи в діагностиці інфекційних та автоімунних уражень ЛОР-органів.
5. Патогенез та сучасні підходи до лікування гострого середнього отиту.
6. Хронічний середній отит: класифікація, ускладнення, хірургічні методи лікування.
7. Отосклероз: сучасні концепції етіології та методи слухової реабілітації.
8. Мікрохірургія вуха: технічні аспекти та клінічні результати.
9. Нейросенсорна приглухуватість: етіологія, діагностика, сучасні терапевтичні стратегії.
10. Риносинусит: сучасні діагностичні критерії та рекомендації EPOS.
11. Поліпозний риносинусит: патогенез, біологічна терапія, хірургічні підходи.
12. Анатомічні варіанти будови носа та їх клінічне значення.
13. Ендоскопічна хірургія приносинуситів: показання, техніка, ускладнення.
14. Алергічний риніт: сучасні підходи до діагностики та лікування.
15. Гострі та хронічні тонзиліти: сучасні підходи до лікування та профілактики.
16. Паратонзиллярні та заглоткові абсцеси: діагностика та тактика ведення.
17. Дисфагія: причини, методи обстеження, мультидисциплінарний підхід.
18. Роль мікробіому глотки у формуванні хронічної патології.
19. Дисфонії: класифікація, методи діагностики, сучасні підходи до лікування.
20. Стенози гортані: етіологія, діагностика, реконструктивні методи.

21. Ендоскопічні втручання на гортані: техніка та показання.
22. Порушення рухливості голосових складок: нейрогенна та механічна природа.
23. Туберкульоз ЛОР-органів: клінічні прояви, діагностика, лікування.
24. Гранулематоз з поліангіїтом: ЛОР-маніфестації та алгоритм діагностики.
25. Мікози ЛОР-органів: етіологія, діагностика, терапевтичні стратегії.
26. Доброякісні пухлини ЛОР-органів: клініка, діагностика, тактика.
27. Злоякісні пухлини ЛОР-органів: TNM-класифікація та сучасні методи лікування.
28. Реконструктивні методи після онкохірургії ЛОР-органів.
29. Методи оцінки слуху: аудіометрія, імпедансометрія, отоакустична емісія.
30. Вестибулярні розлади: сучасні методи діагностики та реабілітації.

8. Перелік питань для підсумкового контролю

1. Основні етапи клінічного обстеження пацієнта з ЛОР-патологією.
2. Методи передньої та задньої риноскопії: техніка та діагностичні можливості.
3. Ендоскопічні методи дослідження ЛОР-органів: показання та інтерпретація.
4. Принципи проведення отоскопії та мікроотоскопії.
5. Ларингоскопія: види, техніка, показання.
6. Фарингоскопія: методика та діагностичні критерії.
7. Використання КТ у діагностиці патології приносових синусів.
8. МРТ у діагностиці пухлин ЛОР-органів: можливості та обмеження.
9. Риноманометрія та ринофлоуметрія: принципи та клінічне значення.
10. Аудіометрія: види, методика, інтерпретація результатів.
11. Імпедансометрія: показання та діагностичні можливості.
12. Отоакустична емісія: роль у ранній діагностиці порушень слуху.
13. Лабораторні методи діагностики інфекційних захворювань ЛОР-органів.
14. Біопсія в ЛОР-практиці: техніка, показання, ризики.
15. Алгоритми диференційної діагностики при ЛОР-патології.
16. Класифікація гострого середнього отиту.
17. Патогенез гострого середнього отиту.
18. Клінічні прояви та діагностика гострого середнього отиту.
19. Лікування гострого середнього отиту: сучасні підходи.
20. Хронічний середній отит: класифікація та особливості перебігу.
21. Ускладнення хронічного середнього отиту.
22. Хірургічні методи лікування хронічного середнього отиту.
23. Отосклероз: етіологія та клінічні прояви.
24. Сучасні методи лікування отосклерозу.
25. Нейросенсорна приглухуватість: причини та діагностика.
26. Лікування нейросенсорної приглухуватості: доказові підходи.
27. Мастоїдит: клініка, діагностика, лікування.
28. Вестибулярні розлади при патології вуха.
29. Мікрохірургія вуха: принципи та показання.
30. Кохлеарна імплантація: показання, техніка, результати.
31. Анатомія носа та приносових синусів: клінічні орієнтири.
32. Гострий риносинусит: класифікація та діагностика.
33. Лікування гострого риносинуситу.
34. Хронічний риносинусит: критерії EPOS.
35. Поліпозний риносинусит: патогенез та лікування.

36. Алергічний риніт: діагностика та терапія.
37. Вазомоторний риніт: причини та лікування.
38. Деформації перегородки носа: клінічне значення.
39. Септопластика: показання та техніка.
40. Ендоскопічна хірургія приносових синусів: принципи.
41. Ускладнення риносинуситів: орбітальні та внутрішньочерепні.
42. Етіологія та діагностика епістаксису.
43. Методи зупинки носових кровотеч.
44. Роль КТ у діагностиці патології приносових синусів.
45. Грибкові ураження приносових синусів.
46. Риногенний менінгіт: патогенез та лікування.
47. Ринологічні аспекти системних захворювань.
48. Пухлини носа та приносових синусів: класифікація.
49. Доброякісні пухлини носа: клініка та лікування.
50. Злоякісні пухлини носа: діагностика та терапія.
51. Гострий тонзиліт: етіологія та клініка.
52. Діагностика та лікування гострого тонзиліту.
53. Хронічний тонзиліт: патогенез та критерії діагностики.
54. Показання до тонзилектомії.
55. Паратонзиліт: клініка та лікування.
56. Паратонзиллярний абсцес: діагностика та хірургічна тактика.
57. Заглотковий абсцес: клінічні особливості.
58. Дисфагія: причини та методи обстеження.
59. Роль мікробіому глотки у хронічних захворюваннях.
60. Фарингіт: класифікація та лікування.
61. Пухлини глотки: клініка та діагностика.
62. Системні захворювання з ураженням глотки.
63. Травми глотки: діагностика та лікування.
64. Специфічні інфекції глотки (туберкульоз, сифіліс).
65. Методи реконструкції дефектів глотки.
66. Анатомія гортані: клінічні орієнтири.
67. Гострий ларингіт: клініка та лікування.
68. Хронічний ларингіт: форми та терапія.
69. Дисфонії: класифікація та діагностика.
70. Професійні голосові розлади.
71. Стенози гортані: класифікація та причини.
72. Діагностика стенозів гортані.
73. Лікування стенозів гортані: реконструктивні методи.
74. Порушення рухливості голосових складок.
75. Ларингоспазм: причини та лікування.
76. Пухлини гортані: класифікація та клініка.
77. Діагностика раку гортані.
78. Хірургічні методи лікування пухлин гортані.
79. Фоніатричні методи реабілітації після операцій на гортані.
80. Ендоскопічні втручання на гортані: техніка та показання.
81. Туберкульоз ЛОР-органів: клініка та діагностика.
82. Сифілітичні ураження ЛОР-органів.
83. Гранулематоз з поліангіїтом: ЛОР-маніфестації.

84. Саркоїдоз ЛОР-органів.
85. Грибкові ураження ЛОР-органів.
86. Доброякісні пухлини ЛОР-органів: діагностика та лікування.
87. Злоякісні пухлини ЛОР-органів: TNM-класифікація.
88. Принципи реконструктивної хірургії ЛОР-органів.
89. Використання клаптів у відновній хірургії.
90. Сучасні технології (3D-друк, імплантати) у реконструкції ЛОР-органів.

9. Критерії та порядок оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів навчання здобувачів в НУОЗ України імені П. Л. Шупика проводиться з використанням рейтингової системи (далі - ЄКТС), в основу якої покладено поопераційний контроль і накопичення рейтингових балів за різнобічну навчально-пізнавальну діяльність здобувачів у процесі навчання.

Максимальна кількість балів, яку здобувач вищої освіти може набрати під час вивчення кожного модуля для галузі знань 22 Охорона здоров'я, становить 200 балів, у тому числі за поточну навчальну діяльність 120 балів, за результатами підсумкового контролю 80 балів (на підставі листа МОЗ № 0804-47/10395 від 15.04.2014).

Для занесення балів оцінювання результатів підсумкового контролю навчання здобувача вищої освіти (залік) у відомість обліку успішності (колонка 5) та індивідуальний план здобувача вищої освіти використовується таблиця співвідношення між здобутими результатами успішності здобувача та ECTS оцінками

ВСЬОГО ОЦІНОК	СУМА БАЛІВ		ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
	100 балів	200 балів		екзамен	залік
	90 - 100	170 - 200	A	відмінно	зараховано
	82 - 89	155 - 169	B	добре	
	75 - 81	140 - 154	C		
	68 - 74	125 - 139	D	задовільно	
	61 - 67	111 - 124	E		
	35 - 60	60 - 111	FX	незадовільно	не зараховано
	1 - 34	1 - 59	F		

Технологія проведення заліку.

Контроль знань аспірантів – складова частина навчально-виховного процесу.

Він здійснюється для того, щоб виявити якість засвоєних знань, умінь і навичок практичної діяльності.

Зміст контролю зумовлений дидактичними цілями і завданнями, що стоять перед вивченням навчальної дисципліни чи окремих її частин.

Поточний та підсумковий залік – це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння аспірантом навчального матеріалу на підставі результатів виконання ним певних видів робіт на практичних (семінарських) заняттях. Ці результати можуть зараховуватися як підсумок поточного контролю без додаткового опитування аспірантів.

Аспірант вважається допущеним до підсумкового контролю з вибіркової навчальної дисципліни «Клінічна та експериментальна оториноларингологія: сучасні виклики та наукові перспективи», якщо він виконав всі види робіт, передбачені навчальним планом.

Проміжний контроль компетентностей з окремих розділів програми проводяться після закінчення їх вивчення, до початку підсумкового контролю. Заліки

приймаються викладачами, які проводили практичні, семінарські та інші заняття в навчальній групі або читали лекції з даної дисципліни.

Залік виставляється за результатами роботи аспіранта протягом навчання (виконання аспірантом індивідуальних завдань та контрольних робіт, виступів на семінарських заняттях та оцінок поточного контролю), якщо він отримав рейтинг з дисципліни не менше 0,6 від максимально можливого значення (рейтингової шкали).

Якщо аспірант не отримав залік за рейтингом, залік виставляється за результатами виконання ним залікової контрольної роботи або підсумкової співбесіди.

За наявності поважних причин (хвороба, сімейні обставини та ін.), що документально підтверджені, окремим аспірантам може встановлюватись індивідуальний графік складання заліків.

Аспірант не допускається до підсумкового контролю з вибіркової навчальної дисципліни «Клінічна та експериментальна оториноларингологія: сучасні виклики та наукові перспективи», якщо він не виконав усіх видів робіт, завдань (комп'ютерні практикуми, курсові, реферати, аналітичні огляди та ін.), які передбачені робочим навчальним планом з вибіркової навчальної дисципліни «Клінічна та експериментальна оториноларингологія: сучасні виклики та наукові перспективи», або має незадовільні оцінки з проміжного контролю за розділами дисципліни.

10. Список рекомендованих джерел та ресурсного забезпечення

1. Оториноларингологія : підручник / Д. І. Заболотний та ін. ; за ред. Д. І. Заболотного. 4-те вид., переробл. та доповн. Київ : ВСВ «Медицина», 2020. 496 с.
2. Дитяча оториноларингологія : підручник / за ред. А. Л. Косаковського. Київ : Книга-плюс, 2021. 424 с.
3. Мітін Ю. В., Безшапочний С. Б., Дєєва Ю. В. Оториноларингологія (лекції) : навч. посіб. Київ : Книга-плюс, 2022. 264 с.
4. Лайко А.А. Хронічний тонзиліт у дітей: сучасні погляди. Київ: Логос, 2023. 140 с.
5. Заболотний Д. І., Кіщук В. В. Клінічна анатомія, фізіологія та методи обстеження ЛОР-органів. Вінниця : Нова Книга, 2020. 210 с.
6. Пухлик С. М. Алергічний риніт : посібник для лікарів. Одеса : Астропринт, 2021. 156 с.
7. Шкорботун В. В., Шкорботун Я. В. Сучасна мірингопластика : технічні аспекти та результати. *Журнал вушних, носових і горлових хвороб*. 2023. № 2. С. 15–22. URL: <https://doi.org/10.30621/2523-4889-2023-2-15-22>
8. Мітін Ю. В. Клінічні лекції з оториноларингології. Київ: Книга-плюс, 2024. 280 с.
9. Тімен Р. І. Доброякісні новоутворення ЛОР-органів у дітей. Київ : Здоров'я, 2020. 192 с.
10. Гострий риносинусит у дорослих та дітей : Клінічна настанова, заснована на доказах / Державний експертний центр МОЗ України. Київ, 2022. 86 с.
11. Попович В. І. Екологічна ніша мікробіоти верхніх дихальних шляхів при синуситах. *Ринологія*. 2024. № 1. С. 12–19. URL: <https://doi.org/10.37231/rhin.2024.1.12>
12. Cummings Otolaryngology: Head and Neck Surgery / ed. by P. Flint et al. 7th ed. Elsevier, 2021. 3792 p.
13. Bailey's Head and Neck Surgery: Otolaryngology / ed. by J. Johnson, C. Rosen. 6th ed. Wolters Kluwer, 2022. 3100 p.

14. European Position Paper on Rhinosinusitis and Nasal Polyps 2020 (EPOS2020). *Rhinology*. 2020. Vol. 58, Iss. 29. URL: <https://doi.org/10.4193/Rhin20.600>
15. Scott-Brown's Otolaryngology and Head and Neck Surgery / ed. by J. Watkinson. 8th ed. CRC Press, 2023. 3 vols.
16. Косаковський А. Л., Юрочко Ф. Б. Секреторний отит у дітей : сучасні стратегії лікування. *Дитячий лікар*. 2022. № 3 (85). С. 10–18.
17. Березнюк В. В. Хірургічна реабілітація хворих на хронічний гнійний середній отит. Дніпро : Ліра, 2021. 240 с.
18. Гусаков О. Д. Хвороба Мен'єра : патогенез та терапія. Запоріжжя, 2023. 160 с.
19. Шермет С. А. Генетичні аспекти сенсоневральної приглухуватості. *Оториноларингологія*. 2021. № 4. С. 45–51.
20. Хоменко І. В. Кохлеарна імплантація : медичні та соціальні аспекти. Київ : Медкнига, 2020. 176 с.
21. International Consensus Statement on Allergy and Rhinology: Allergic Rhinitis (ICAR-Allergic Rhinitis 2023). *International Forum of Allergy & Rhinology*. 2023. URL: <https://doi.org/10.1002/alr.23090>
22. Clinical Practice Guideline: Otitis Media with Effusion. *Otolaryngology–Head and Neck Surgery*. 2022. URL: <https://doi.org/10.1177/01945998221102909>
23. Попович В. І., Кошель І. В. Бактеріальний лізат у профілактиці рецидивуючих інфекцій ЛОР-органів. *Український медичний часопис*. 2023. URL: <https://www.umj.com.ua/article/245112>
24. Заболотна Д. Д. Роль місцевого імунітету в патогенезі поліпозного риносинуситу. *Ринологія*. 2021. № 2. С. 33–39.
25. Безшапочний С. Б., Лобурець В. В. Ендоскопічна ринохірургія : атлас. Полтава, 2022. 180 с.
26. Management of Acute Otitis Externa: Clinical Practice Guideline. *AAO-HNSF*. 2023. URL: <https://www.entnet.org/guidelines>
27. Textbook of Tinnitus / ed. by A. Møller. 2nd ed. Springer, 2024. 850 p.
28. Лайко А. А., Заболотний Д. І. Невідкладна допомога в оториноларингології. Київ : Логос, 2021. 216 с.
29. Абизов Р. А. Онкооториноларингологія : навчальний посібник. Київ : Книга-плюс, 2020. 280 с.
30. Тріщинська М. А. Неврологічні аспекти кохлеовестибулярних порушень. *Міжнародний неврологічний журнал* (секція отоневрології). 2022. № 1. С. 55–62.
31. Clinical Practice Guideline: Epistaxis. *Otolaryngology–Head and Neck Surgery*. 2020. URL: <https://doi.org/10.1177/0194599819890327>
32. European Guideline on Chronic Rhinosinusitis with Nasal Polyps Management (EUFOREA 2021). *Allergy*. 2021. URL: <https://doi.org/10.1111/all.14819>
33. Деева Ю. В. Отосклероз : діагностика та стапедопластика. *Журнал вушних, носових і горлових хвороб*. 2022. № 4. С. 10–16.
34. Беляєва О. О. Глотка: запальні захворювання та методи лікування. Вінниця : Твори, 2021. 144 с.
35. Сучасні методи лікування хронічного фарингіту / В. В. Кішук та ін. *Вінницький медичний журнал*. 2023. № 1. С. 88–94.
36. Endoscopic Head and Neck Surgery/ed. by R.L. Carrau. 3rd ed. Thieme, 2023. 560 p.
37. Sataloff's Comprehensive Textbook of Otolaryngology: Head & Neck Surgery. JP Medical, 2024. 6 vols.

38. Заболотний Д. І., Волосянко О. В. Фенілкетонурія та ЛОР-патологія : зв'язок та особливості. *Педіатрія*. 2021. № 2. С. 40–46.
39. Косаковський А. Л. Травми ЛОР-органів : особливості воєнного часу. *Військова медицина*. 2023. № 3. С. 12–19.
40. Клінічний протокол «Тонзиліт» : Наказ МОЗ України № 123 від 20.01.2023. Київ, 2023.
41. Management of Benign Paroxysmal Positional Vertigo (BPPV). *Journal of Vestibular Research*. 2022. URL: <https://doi.org/10.3233/VES-220001>
42. Stell & Maran's Textbook of Head and Neck Surgery and Oncology. 6th ed. CRC Press, 2023. 920 p.
43. Мітін Ю. В. Диференційна діагностика в оториноларингології. Київ : Медкнига, 2021. 150 с.
44. Пухлик С. М. Хірургічне лікування вазомоторного риніту. *Ринологія*. 2022. № 3. С. 22–28.
45. Clinical Practice Guideline: Sudden Hearing Loss. *AAO-HNSF Update 2024*. URL: <https://doi.org/10.1177/019459982412345>
46. Дифузний зовнішній отит : тактика лікування згідно з доказами. *Мистецтво лікування*. 2023. № 5. С. 14–19.
47. Заболотна Д. Д., Дєєва Ю. В. Мікробіом порожнини носа при рецидивуючому синуситі. *Клінічна антибіотикотерапія*. 2024. № 1. С. 5–11.
48. Pediatric Otolaryngology / ed. by C. Bluestone. 6th ed. (Digital revision 2023). People's Medical Publishing House, 2023. 2400 p.
49. Swallow Disorders: Diagnosis and Rehabilitation / ed. by R. Leonard. 4th ed. Plural Publishing, 2023. 480 p.
50. Лайко А. А. Гострий середній отит у новонароджених. *Неонатологія*. 2022. № 2. С. 34–40.
51. Гнучка ендоскопія верхніх дихальних шляхів / за ред. О. І. Літуса. Київ, 2021. 120 с.
52. Березнюк В. В., Безшапочний С. Б. Реконструктивна хірургія середнього вуха. Дніпро, 2020. 210 с.
53. Global Guidelines on Hearing Health 2023. *World Health Organization*. URL: <https://www.who.int/publications/i/item/9789240020481>
54. Rhinoplasty: A Practical Guide / ed. by T. Cook. Springer, 2022. 350 p.
55. Стан слухової функції у ветеранів війни / Д. І. Заболотний та ін. *Журнал Національної академії медичних наук України*. 2023. Т. 29, № 2. С. 115–122.
56. Косаковський А. Л. Сторонні тіла дихальних шляхів у дітей. *Дитячий хірург*. 2021. № 4. С. 25–31.
57. Management of Chronic Rhinosinusitis in Patients with Cystic Fibrosis. *The Journal of Allergy and Clinical Immunology*. 2023. URL: <https://doi.org/10.1016/j.jaci.2023.01.011>
58. Гофман С. Ф. Вестибулярна реабілітація при запамороченнях. Київ : Книга-плюс, 2022. 140 с.
59. Vocal Fold Paralysis: Surgical Management. *The Laryngoscope*. 2024. URL: <https://doi.org/10.1002/lary.31100>
60. Риков С. О. Взаємозв'язок патології ЛОР-органів та органа зору. *Офтальмологічний журнал*. 2022. № 5. С. 66–72.
61. Thyroid Surgery: Preventing Complications. *Head & Neck*. 2023. URL: <https://doi.org/10.1002/hed.27211>

62. Папіломатоз гортані : нові терапевтичні стратегії. *Онкологія*. 2021. Т. 23, № 1. С. 15–20.
63. Роль пробіотиків у лікуванні аденоїдитів / Ю. В. Мітін та ін. *Перинатологія та педіатрія*. 2023. № 2. С. 80–86.
64. Functional Endoscopic Sinus Surgery (FESS): Complication Management. *American Journal of Rhinology & Allergy*. 2024. URL: <https://doi.org/10.1177/1945892424123456>
65. Заболотний Д. І. Оториноларингологія в Україні: історія та сучасність. *Журнал вушних, носових і горлових хвороб*. 2021. № 5. С. 5–14.
66. Salivary Gland Disorders: Clinical Practice. *British Journal of Oral and Maxillofacial Surgery*. 2022. URL: <https://doi.org/10.1016/j.bjoms.2022.01.005>
67. Специфічна імунотерапія при алергічних захворюваннях верхніх дихальних шляхів. *Астма та алергія*. 2023. № 1. С. 12–18.
68. Imaging in Otolaryngology / ed. by R. Hermans. 2nd ed. Springer, 2021. 620 p.
69. Artificial Intelligence in Otolaryngology: A Scoping Review. *Nature Digital Medicine*. 2024. URL: <https://doi.org/10.1038/s41746-024-01023>
70. Лопатін О. С. Раціональна фармакотерапія захворювань вуха, носа та горла. (Українське видання). Київ, 2020. 340 с.